

EU-mut ilannguteqqinnerup ajunngitsortarisinnaasai ajoqutigisinnaasaalu qulaajarniarlugit Naalakkersuisut nassuiaammik suliaqaqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinermaamma inatsisinut tunngatillugu ilannguteqqinnermi inissisimanerit soorlu qanoq atugassaqaqtitaalluni Kalaallit Nunaat tamakkiisumik ilaasortanngorsinnaanersoq qulaajarneqassapput. Misissuineq Inatsisartunut 1. januar 2027-mi agguanneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Nunanut Allanut Iisimatusarnermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerinninneq

Naalakkersuisut siunnersuuteqartumut Inatsisartunut ilaasortamut Justus Hansenimut Demokraatineersumut siunnersuuteqarneranut qujapput.

Nunat Europamiut kattuffiat (EU) nunatta pingaarutilimmik ukiuni kingullerni 40-ni patajaatsumik tutsuiginartumillu suleqatigisimavaa. Pingaartumillu piffissami kingullermi unammillernartumi nunatsinnut naliligassaannigsumik tapersersuisimalluni.

Suleqatigisatsinnut uatsitulli naleqartitalinnut qanillinerunissarput aatsaat taama pingaaruteqartigaaq. Taamaattumik Naalakkersuisut EU-mik suleqateqarnerup pitsanngorsarnissaa annertusarnissaalu kissaatigilluinnarpaat.

Taamaattumik Naalakkersuisut Inatsisartunut ilaasortap Justus Hansenip EU-mut qaninnerulernissamut periarfissanik nassuiaasortoqarnissaanik siunnersuutaa tikilluaqqaat.

Piffissap ingerlanerani nunatta EU-mut atassuteqarnera ineriartorsimavoq nunatsinnilu pisariaqartitatsinnut pissutsinullu naleqqussarsimalluni. Suleqatigiinnermi pingaarnertut suliaasaqarfiit, soorlu ilinniartitaaneq, mingutsitsinnginnerusumik ineriartorneq, aatsitassat aamma aalisarneq qitiusimapput. Suleqatigiinnerup pingaartumik suliaasaqarfinni EU-mut nunatsinnullu iluaqutaasinnaasuni annertusarneqarsinnaanera suli annertuunik periarfissaqarpoq.

Pingaarutilittut assersuutigineqarsinnaavoq Europa-Kommissionip EU-p ukiunut arlalinnut missingersuutissaatut siunnersuummik kingullermik saqqummiussaa kingulleq. Siunnersuummi ilaatigut OLT-mi nunanik, tassunga ilanngullugu nunatsinnik suleqatigiinnermut ilaatigut aningaasanik immikkoortitsisoqarniarmat. Matumani nunatsinnik suleqateqarnermut 530 mio. EUR-nik aningaasaliissuteqartoqarniarluni. Taakku maannakkut missingersuuteqarfiusumut (2021-2027) sanilliullugit nunatta 225 mio. EUR-nik pissarsiarisartagaata marloriaataat sinnerlugit amerlassuseqarput.

Aningaasaliissutini nunatta EU-llu akornanni suliaasaqarfinni, soorlu ilinniartitaanermi, aatsitassarsiornikkut pinngitsoorsinnaanngisani, nukimmi ataavartumi,

digitaalinngortitsinermi, piujuartitsisumillu tunngaveqarluni takornariaqarnermi suleqatigiinnerulernissaq siunertaavoq.

Kommissionimit missingersuutissatut siunnersuut missingersuut pillugu EU-mi nunanik aamma Europa-Parlamentimik, missingiummik 2028-mi atuutilersinnagu akuersisussanik isumaqatiginninniaqatigiinnissamut tunngaviliissaaq. Taamaattumik aningaasartaasa allanngorsinnaanerit erseqqissaatigineqassaaq. Siunnersuulli suleqatigiinnerulernissamik EU-p Kalaallillu Nunaata kissaateqarnerannut takussutissaavoq pingaarutilik.

Taamaalilluni EU-mut qaninnerulernissamut tunngavissat pitsaasooreerput, taakkulu siunissami aggersumi misissorluarneqarumaarput.

Taamaattorli nunatta EU-mut ilannguteqqissinnaanerata pitsaaqutai ajoqutaalu pillugit nassuiaasiortoqassappat suliaassaq suleriaatsitigut, inatsiseqarnikkut aningaasaqarnikkut naalakkersuermullu tunngasunik pisariusorujussuarnik ilaqartussaassaaq. Nassuiaat taama ittoq immikkut ilisimasalinnik nunatsinneersunik avataaneersunillu, ilaatigut namminiilivinnissap killiffia oqartussaaffinnillu EU-mut tunniunnerup qanoq ataqatigiinnerat pillugit apeqqutinik tunngaviusunik isummertariaqarumaartunik pisariaqartitsiffiussaaq. EU naalagaaffinnut amerlasuunut kattuffiuvoq nunarpulli suli naalagaaffinngunnginngimmat erseqqissaassutigissavara. Ullumikkut EU-mut ilannguteqqinneq taamaalilluni Danmarkip ilaasortaaneratigut pissaaq nunattalu aqqani pinani. Taamatuttaaq EU-mut ilannguteqqittoqassappat tamanna isumaqatiginninniutigineqaaqassaaq. Taamaattumik ilannguteqqeratarnissamut tunngavissat qanoq inissinneqassanersut soorunami siumut oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Siunnersuuteqartup tunngavilersuutimini nammineq oqaatigisaatut Naalakkersuisut UPA 2016-imi EU-mik suleqateqarnerup annertusarnissaanut Kalaallit Nunaata periarfissai pillugit nassuiaasioqquneqarnikuupput. Nassuiaat taanna UPA 2017-imi saqqummiunneqarpoq oqallisigineqarlunilu. Naalakkersuisut nassuiaat suli naapertuussorilluinnarpaat, kisiannili 2017-miit ineriartornerit eqqarsaatigalugit minnerunngitsumillu ullutsinni pisariaqartitanut, pingaarnersiukkanut EU-mullu qaninnerulernissannut kissaatinut nutarteruni pitsaassaaq.

Taamaattumik Naalakkersuisut Kalaallit Nunaata EU-mik suleqateqarnerulernissaanut periarfissai pillugit nassuiaat nutarterneqassasoq siunnersuutigissavaat. Naalakkersuisut nalilerpaat nutarterineq taama ittoq Nunanut Allanut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut, aammalu nunatta sinniisuutitaqarfiani Bruxellesimiittumi atugaasarititaasut iluini naammassineqarsinnaassasoq.

Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuut ima nipilik inassutigaat:

"Naalakkersuisut "EU-mik EU-mullu atasunik oqalliffinnik suleqateqarnerup annertusinissaanut Kalaallit Nunaata periarfissai pillugit nassuiaat pillugu nalunaarusiap" UPA 2017-mi saqqummiunneqartup 2017-miit ineriartornerit eqqarsaatigalugit kiisalu ullutsinni pisariaqartitanut, pingaarnersiukkanut EU-mullu qaninnerulernissamut kissaatinut nutarternissaanut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nassuiaat februar 2028 naatinnagu Inatsisartunut agguaanneqassaaq."